

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΚΑΡΡΑΣ

1925

Δημοτικό
Κολλεγίου Ψυχικού

Τάξη 6^η

Ελληνικά 10^η ενότητα: Ατυχήματα

Όνοματεπώνυμο: _____

Α. Λεξιλογικές Ασκήσεις

1. Αντιστοίχισε τις αντίθετες λέξεις:

Αντίθετα Ουσιαστικά		Αντίθετα Επίθετα	
1. συννεφιά	απόρριψη	1. παλιός	ανιδιοτελής
2. αναχώρηση	απελπισία	2. λιτός	επίκτητος
3. θέση	αυστηρότητα	3. αρχικός	ανίσχυρος
4. ελπίδα	άφιξη	4. εκπρόθεσμος	καθοδικός
5. επιείκεια	ελαφρότητα	5. κάθετος	πολυτελής
6. σύνδεση	έξοδα	6. έμφυτος	αόριστος
7. αποδοχή	λιακάδα	7. ανοδικός	εμπρόθεσμος
8. άνθηση	αντίθεση	8. οριστικός	οριζόντιος
9. βαρύτητα	μαρασμός	9. ισχυρός	σύγχρονος
10. έσοδα	αποσύνδεση	10. ιδιοτελής	τελικός

2. Συμπλήρωσε τα κενά επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη:

- ◆ Άργησε να έρθει ..... για να μας κάνει τον έξυπνο. (σκόπιμα – άθελα)
- ◆ Οι σεισμοί στην Ιαπωνία είναι ..... φαινόμενο και γι' αυτό οι κάτοικοι είναι εξοικειωμένοι. (συχνό – σπάνιο)
- ◆ ..... μου ζήτησαν να βοηθήσω στη μεταφορά του φορτίου αλλά κατόπιν κατάλαβαν πως δε χρειάζεται. (Τελικά - Αρχικά)
- ◆ Μίλα μου με .....επιχειρήματα, άσε τις αοριστίες! (συγκεκριμένα – αφηρημένα)
- ◆ Όπως πολύ ..... παρατήρησες, υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη προσπάθεια στο διάβασμα. (εύστοχα – άστοχα)

3. Σημείωσε με Α κάθε ζεύγος λέξεων που είναι αντίθετες και με Σ κάθε ζεύγος λέξεων που είναι συνώνυμες:

☐	βέβαιος - σίγουρος
☐	επικερδής - επιζήμιος
☐	σπουδαίος - ασήμαντος
☐	βουερός - θορυβώδης
☐	κακόηχος - εύηχος
☐	συνένωση - αποκόλληση

☐	αιματηρός - αναιμακτος
☐	εύχρηστος - δύσχρηστος
☐	απλότητα - λιπότητα
☐	επιταχύνω - επιβραδύνω
☐	επιστρατεύω - αποστρατεύω
☐	ενθαρρύνω - προτρέπω

4. Κύκλωσε τη λέξη με το αντίθετο νόημα (αντώνυμη):

ιερός

I. άγιος

II. ανίερος

III. σεβαστός

μορφωμένος

I. απαίδευτος

II. μελετηρός

III. άμορφος

ασάλευτος

I. ακίνητος

II. κινούμενος

III. αεικίνητος

πτωτικός

I. ανοδικός

II. ανηφορικός

III. αναθεωρητικός

5. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη συνώνυμη λέξη αντικαθιστώντας κάθε φορά το ρήμα βρίσκω.

- Η αστυνομία ...**βρήκε**... τους κακοποιούς.
Η αστυνομία ....**εντόπισε**.. τους κακοποιούς.
- ...**Βρήκα**... πολλές δυσκολίες.
..... πολλές δυσκολίες.
- Χθες ...**βρήκα**... έναν παλιό μου φίλο στο δρόμο.
Χθες ..... έναν παλιό μου φίλο στο δρόμο.
- Μπορείς να ...**βρεις**... την ηλικία μου;
Μπορείς να ..... την ηλικία μου;
- ...**Βρήκε**... το στόχο του.
..... το στόχο του.
- Ποιος ..**βρήκε**.. την Αμερική;
Ποιος ..... την Αμερική;

6. Κύκλωσε τη λέξη με το ίδιο ή σχεδόν το ίδιο νόημα (συνώνυμη):

βγαίνω

- i. εξέρχομαι   ii. εισέρχομαι   iii. ανέρχομαι

κανόνι

- i. τουφέκι   ii. πυροβόλο   iii. πυροσωλήνας

πέτρα

- i. λίθος   ii. βράχος   iii. πετρότοπος

πράγμα

- i. προθήκη   ii. πρόθυρο   iii. αντικείμενο

τέρμα

- i. πέρας   ii. τεκμηρίωση   iii. πέρασμα

7. Συμπλήρωσε (Σ) για συνώνυμα ή (Α) για αντίθετα:

	θαρρείς	νομίζεις		ένοπλος	οπλισμός
	αγνοώ	γνωρίζω		λήξη	πέρας
	ενημερωμένος	πληροφορημένος		γνήσιος	πλαστός
	εισιτήριο	εξιτήριο		τέρμα	αρχή
	αόρατος	άφαντος		έναρξη	ξεκίνημα
	υλοποίηση	πραγματοποίηση		άμυαλος	μυαλωμένος
	είσοδος	έξοδος		κακόηχος	εύηχος
	πρωτοπόρος	οπισθοδρομικός		αμετάβλητος	απαράλλακτος
	θρήνος	κλάμα		ερμηνεύω	εξηγώ
	οπισθοχώρηση	υποχώρηση		υπολείπομαι	υστερώ

11. Διαγράψω τη λέξη που δεν είναι συνώνυμη με τις υπόλοιπες:

- αρνούμαι, απορρίπτω, αποκρούω, αποκηρύσσω, αποτρέπω
- μεταβάλλω, μετατρέπω, αλλάζω, μεταποιώ, μεταμορφώνω, αποσυνθέτω
- βάζω, εκτελώ, εγκαθιστώ, θέτω, τοποθετώ, τακτοποιώ
- ποτίζω, ραντίζω, βρέχω, συντρέχω, καταβρέχω, ραίνω
- εμποδίζω, αποτρέπω, εξάπτω, δυσχεραίνω, σταματώ
- ερμηνεύω, εξηγώ, ενεδρεύω, αναλύω, διερμηνεύω, διευκρινίζω
- δίνω, παρέχω, προσφέρω, χορηγώ, παραχωρώ, προέχω
- φταίω, σφάλλω, στυλώνω, πλανιέμαι, αμαρτάνω, εγκληματώ

13. Συμπληρώνω τα κενά με τις αντίθετες από τις υπογραμμισμένες λέξεις:

- * Από τα δίκαια γλιτώσες, τ' .....θα σε πνίξουν.
- * Πίσω να σύρει ντρέπεται, ... να πάει φοβάται.
- * Δεν πιστεύει ο χορτασμένος το κακό του .....
- * 'Η του ύψους ή του .....
- * Μονά ..... δικά του.
- * Κοιμήθηκε πλούσιος και ξύπνησε .....
- * Απ' τα ψηλά στα ..... κι απ' τα πολλά στα .....
- * Η καινούργια λύπη ξυπνάει την .....

Γραμματική

A.

Τι θα θυμάμαι για... τις σημασίες των λέξεων

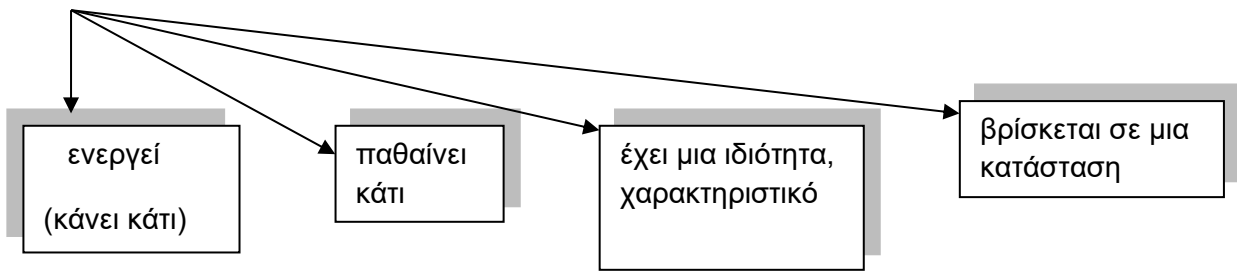
1. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις λέξεις με την πραγματική τους σημασία (**κυριολεξία**), μπορούμε όμως να τις χρησιμοποιήσουμε και με κάποια μη πραγματική σημασία (**μεταφορά**).
2. **Συνώνυμα** είναι λέξεις που έχουν την ίδια (ή περίπου την ίδια) σημασία.
3. **Αντώνυμα** είναι λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.
4. **Ομώνυμα** είναι οι λέξεις που προφέρονται το ίδιο αλλά έχουν διαφορετική σημασία.
5. **Παράωνυμα** είναι λέξεις που μοιάζουν στην προφορά, αλλά έχουν διαφορετική σημασία.

Β. Αντωνυμίες: λέγονται οι λέξεις που χρησιμοποιούνται αντί για τα ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα).

<p>ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου</p> <th data-bbox="209 1196 922 1601"> <p>ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που χρησιμοποιούμε όταν δείχνουμε</p> <th data-bbox="209 741 922 1196"> <p>ΑΟΡΙΣΤΕΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν αόριστα, χωρίς να το ονομάζουν, ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα</p> <th data-bbox="209 349 922 741"> <p>ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που ξεχωρίζουν ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα από άλλα του ίδιου είδους</p> </th></th></th>	<p>ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που χρησιμοποιούμε όταν δείχνουμε</p> <th data-bbox="209 741 922 1196"> <p>ΑΟΡΙΣΤΕΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν αόριστα, χωρίς να το ονομάζουν, ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα</p> <th data-bbox="209 349 922 741"> <p>ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που ξεχωρίζουν ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα από άλλα του ίδιου είδους</p> </th></th>	<p>ΑΟΡΙΣΤΕΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν αόριστα, χωρίς να το ονομάζουν, ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα</p> <th data-bbox="209 349 922 741"> <p>ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που ξεχωρίζουν ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα από άλλα του ίδιου είδους</p> </th>	<p>ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που ξεχωρίζουν ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα από άλλα του ίδιου είδους</p>																																												
<p>εγώ, εσύ, αυτός</p> <table border="1" data-bbox="464 1626 831 2085"> <thead> <tr> <th></th> <th>Α' πρόσωπο</th> <th>Β' πρόσωπο</th> <th>Γ' πρόσωπο</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Ενικός αριθμός</td> </tr> <tr> <td>Όνομ.</td> <td>εγώ</td> <td>εσύ</td> <td>αυτός (του)</td> </tr> <tr> <td>Γεν.</td> <td>εμένα (μου)</td> <td>εσένα (σου)</td> <td>αυτού (του)</td> </tr> <tr> <td>Απ.</td> <td>εμένα (με)</td> <td>εσένα (σε)</td> <td>αυτόν (τον)</td> </tr> <tr> <td>Κλητ.</td> <td>—</td> <td>εσύ</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Πληθυντικός αριθμός</td> </tr> <tr> <td>Όνομ.</td> <td>εμείς</td> <td>εσείς</td> <td>αυτοί (τοι)</td> </tr> <tr> <td>Γεν.</td> <td>εμάς (μας)</td> <td>εσάς (σας)</td> <td>αυτών (των)</td> </tr> <tr> <td>Απ.</td> <td>εμάς (μας)</td> <td>εσάς (σας)</td> <td>αυτούς (τους)</td> </tr> <tr> <td>Κλητ.</td> <td>—</td> <td>εσείς</td> <td>—</td> </tr> </tbody> </table>		Α' πρόσωπο	Β' πρόσωπο	Γ' πρόσωπο	Ενικός αριθμός				Όνομ.	εγώ	εσύ	αυτός (του)	Γεν.	εμένα (μου)	εσένα (σου)	αυτού (του)	Απ.	εμένα (με)	εσένα (σε)	αυτόν (τον)	Κλητ.	—	εσύ	—	Πληθυντικός αριθμός				Όνομ.	εμείς	εσείς	αυτοί (τοι)	Γεν.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτών (των)	Απ.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτούς (τους)	Κλητ.	—	εσείς	—	<p>αυτός, αυτή, αυτό</p> <p>εκείνος, εκείνη, εκείνο</p> <p>(ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο</p> <p>τέτοιος, τέτοια, τέτοιο</p> <p>τόσος, τόση, τόσο</p>	<p>έναν, μία, ένα</p> <p>κανένας, καμία (καμιά), κανένα</p> <p>καθένας, καθεμιά, καθένα</p> <p>κάποιος, κάποια, κάποιο</p> <p>κάμποσος, κάμποση, κάμποσο</p> <p>μερικοί, μερικές, μερικά</p> <p>άλλος, άλλη, άλλο</p> <p>ο δείνα, η δείνα, το δείνα</p> <p>ο τάδε, η τάδε, το τάδε</p> <p>κάθε, καθετί</p> <p>κάτι, καττί</p> <p>τίποτε</p>	<p>ο ίδιος (-α, -ο)</p> <p>μόνος, -η, -ο</p>
	Α' πρόσωπο	Β' πρόσωπο	Γ' πρόσωπο																																												
Ενικός αριθμός																																															
Όνομ.	εγώ	εσύ	αυτός (του)																																												
Γεν.	εμένα (μου)	εσένα (σου)	αυτού (του)																																												
Απ.	εμένα (με)	εσένα (σε)	αυτόν (τον)																																												
Κλητ.	—	εσύ	—																																												
Πληθυντικός αριθμός																																															
Όνομ.	εμείς	εσείς	αυτοί (τοι)																																												
Γεν.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτών (των)																																												
Απ.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτούς (τους)																																												
Κλητ.	—	εσείς	—																																												
<p>ΚΤΗΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι</p> <p>γεν. αδύνατων τύπων προσωπικής αντωνυμίας (μου, σου, του, μας, σας, τους...) όταν ακολουθούν ουσιαστικό</p> <p>δικός + γεν. αδύνατων τύπων</p>	<p>ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές με τις οποίες ολόκληρη πρόταση αναφέρεται σε μία λέξη</p> <p>που</p> <p>ο οποίος, η οποία, το οποίο</p> <p>όποιος, όποια, όποιο</p> <p>όσος, όση, όσο</p> <p>ό,τι</p>	<p>ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΣ</p> <p>Αυτές που φανερώνουν πως το ίδιο πρόσωπο ενεργεί και δέχεται την ενέργεια</p> <p>τον εαυτό μου, τον εαυτό σου, τον εαυτό του</p>	<p>ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ</p> <p>Αυτές που χρησιμοποιούμε όταν ρωτάμε</p> <p>τι;</p> <p>ποιος; ποια; ποιο;</p> <p>πόσος; πόση; πόσο;</p>																																												

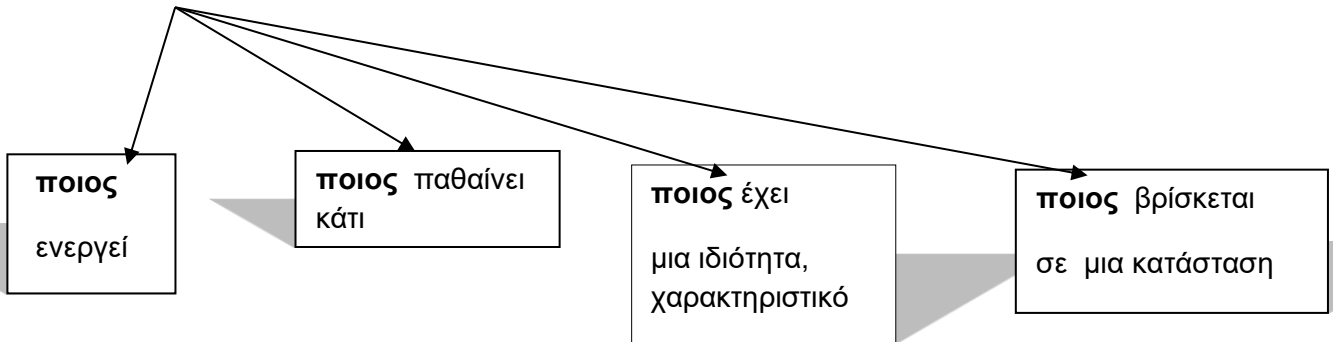
A. Ρήμα είναι η λέξη που δείχνει ότι ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα:

Παραδείγματα:

- ✚ Ο μαθητής διορθώνει το γραπτό του.
- ✚ Ο αθλητής τραυματίστηκε.
- ✚ Η πόρτα είναι ανοιχτή.
- ✚ Το μωρό κοιμάται.

B. Υποκείμενο είναι η λέξη που δείχνει:

Θυμάμαι:

- Για να βρω το υποκείμενο ενός ρήματος, **κάνω την ερώτηση:** ποιος; ποια; ποιο; ποιοι; ποιες; ποια;
- Το υποκείμενο βρίσκεται σε **πτώση ονομαστική**.
- **Είναι πιθανόν να παραλείπεται**, όταν εννοείται εύκολα.
- **Δεν χωρίζεται ποτέ με κόμμα** από το ρήμα της πρότασης.

Παραδείγματα:

- ▣ **Ο Λεωνίδας** διαβάζει ένα βιβλίο.
- ▣ **Η υγεία** είναι το πολυτιμότερο αγαθό.
- ▣ Την Πέμπτη θα γίνουν **τα εγκαίνια**.
- ▣ **Οι επιμελείς** θα πετύχουν στις εξετάσεις.
- ▣ **Το κινητό** έπεσε κάτω.

Γ. Αντικείμενο είναι η λέξη που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του υποκειμένου.

Θυμάμαι:

- Το αντικείμενο ενός ρήματος μπορούμε να το βρούμε αν **κάνουμε την ερώτηση** ποιον; ποια; ποιο; ποιους; ποιες; ποια; τι;
- Σε κάποιες περιπτώσεις **μπορεί να παραλείπεται**, όταν το επιτρέπει η έννοια του ρήματος. Π.χ. Μην ξεχάσεις να αλλάξεις (εννοείται ρούχα).
- **Δεν χωρίζεται ποτέ με κόμμα** από το ρήμα της πρότασης.
- Το αντικείμενο βρίσκεται σε πτώση **αιτιατική ή γενική**.

Θυμάμαι ακόμη ότι τα ρήματα που έχουν αντικείμενο λέγονται **μεταβατικά** και τα ρήματα που δεν έχουν λέγονται **αμετάβατα**.

π.χ.: Ο γιατρός εξέτασε τον ασθενή.
Η μητέρα έστριψε στο επόμενο στενό.

Υπάρχουν επίσης ρήματα που άλλοτε είναι μεταβατικά και άλλοτε αμετάβατα, ανάλογα με τη σημασία που έχουν κάθε φορά.

π.χ.: Ο Θάνος μελετά τα μαθήματά του. (μεταβατικό)
Η Μαρία μελετά από το πρωί. (αμετάβατο)

Τα **μεταβατικά** ρήματα μπορούν να είναι:

Μονόπτωτα (έχουν ένα μόνο αντικείμενο σε αιτιατική ή γενική πτώση).

π.χ.: Η Ελίνα λύνει **την άσκηση**.
Σου μίλησα πολύ ευγενικά.

Δίπτωτα (έχουν δύο αντικείμενα σε ίδια ή διαφορετική πτώση)

π.χ.: Τα παιδιά έδωσαν **στον μπαμπά ένα δώρο**.
Της δάνεισα **χρήματα**.

άμεσο αντικείμενο	σε πτώση αιτιατική απαντά στην ερώτηση « ΤΙ; »
έμμεσο αντικείμενο	σε πτώση γενική απαντά στην ερώτηση « ΣΕ ΠΟΙΟΝ; » αν βρίσκεται σε αιτιατική, απαντά στην ερώτηση « ΠΟΙΟΝ; »

Σου είπα την αλήθεια.
(έμμεσο) (άμεσο)

Τι συμβαίνει όμως όταν ένα ρήμα συντάσσεται με **δύο αιτιατικές;**

- ✚ Το **άμεσο αντικείμενο** είναι αυτό που δηλώνει πρόσωπο, εκτός αν μπορεί να αντικατασταθεί με εμπρόθετο αντικείμενο, οπότε είναι έμμεσο.

π.χ.: Η γειτόνισσα κέρασε λουκουμάδες την Κατερίνα.
(έμμεσο) (άμεσο)

Ο κ. Ευσταθίου διδάσκει τους μαθητές (στους μαθητές) Φυσική.
(έμμεσο) (άμεσο)

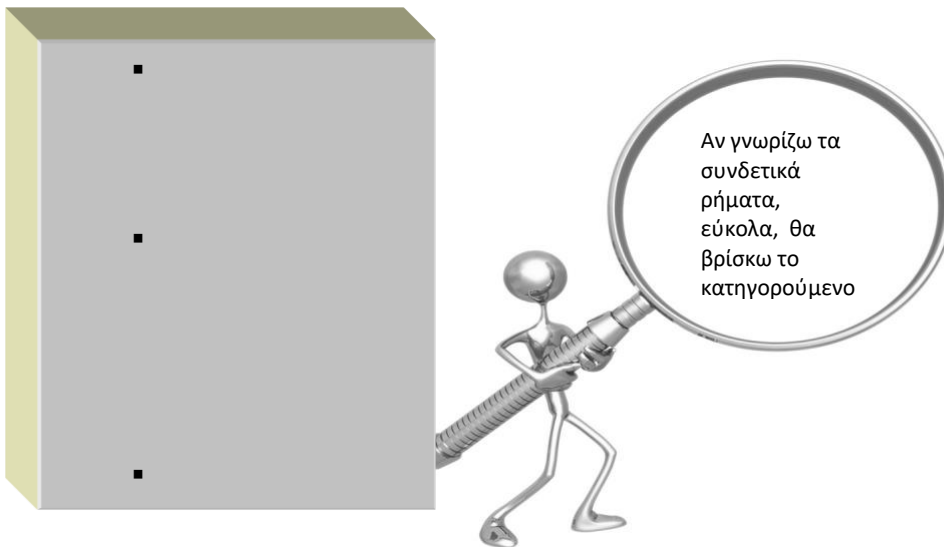
- ✚ Αν το ρήμα συντάσσεται με δύο αιτιατικές που δηλώνουν **πράγμα**, το **έμμεσο αντικείμενο** είναι εκείνο που μπορεί να αντικατασταθεί με εμπρόθετο αντικείμενο.

π.χ.: Γέμισα τον κουβά νερό (με νερό).
(άμεσο) (έμμεσο)

Δ. Κατηγορούμενο είναι η λέξη που δίνει μια πληροφορία για το υποκείμενο του ρήματος.

Το κατηγορούμενο μπαίνει στην **ίδια πτώση με το υποκείμενο** του ρήματος, δηλαδή στην **ονομαστική**. Δεν χωρίζεται ποτέ με κόμμα από το ρήμα. Για να έχω κατηγορούμενο σε μια πρόταση πρέπει να υπάρχει ρήμα το οποίο να ανήκει στην κατηγορία των **συνδετικών ρημάτων**. Αυτά τα ρήματα λέγονται συνδετικά, επειδή συνδέουν τους δύο όρους της πρότασης (υποκείμενο – κατηγορούμενο).

Παρακάτω δίνονται τα πιο συνηθισμένα συνδετικά ρήματα:.

Σημείωση:

Με μερικά συνδετικά ρήματα το κατηγορούμενο παίρνει μπροστά του τα μόρια: σαν, για, ως.

- ο Ο Κώστας υπηρέτησε **ως αξιωματικός** του πολεμικού ναυτικού.
- ο Μοιάζει **σαν ρακοσυλλέκτης**.
- ο Η Αφροδίτη περνιέται **για όμορφη**.

Εμπεδωτικές Ασκήσεις

1. Να εντοπίσεις στο παρακάτω κείμενο τους τοπικούς και χρονικούς προσδιορισμούς:

Το καλοκαίρι πήγαμε διακοπές στη Ρόδο. Ήταν η πρώτη φορά που πηγαίναμε σε νησί, γι' αυτό ταξιδέψαμε με πλοίο. Όταν φτάσαμε, ψάξαμε να βρούμε το ξενοδοχείο. Ήταν ένα μεγάλο τριώροφο κτίριο, το οποίο διέθετε και πισίνα. Μπροστά από το ξενοδοχείο υπήρχε μια τεράστια έκταση με γκαζόν και ένα σιντριβάνι στο κέντρο, ενώ πίσω ήταν ο χώρος στάθμευσης των αυτοκινήτων. Αφού αφήσαμε τις αποσκευές μας στο δωμάτιο, πήγαμε κατευθείαν για φαγητό, γιατί είχαμε πεινάσει πολύ. Καθήσαμε σε μια ταβέρνα δίπλα στην παραλία και απολαύσαμε με ηρεμία τις λιχουδιές.

Τοπικοί Προσδιορισμοί	Χρονικοί Προσδιορισμοί

2. Στις παρακάτω προτάσεις να αναγνωρίσεις τα αμετάβατα και τα μεταβατικά ρήματα.

- Ο πατέρας γυρίζει κουρασμένος από τη δουλειά
- Η γιαγιά είπε ένα παραμύθι στα εγγόνια της.
- Μην τρέχετε στις σκάλες!
- Στη γιορτή μου πήρα πολλά δώρα.
- Τους έδειξα το νέο μου σπίτι.
- Ο διευθυντής ανακοίνωσε τα αποτελέσματα των εξετάσεων.
- Η εκδήλωση κράτησε αρκετή ώρα.
- Ο καθηγητής της μουσικής μαθαίνει στα παιδιά τις νότες.

3. Να εντοπίσεις τα συνδεδετικά ρήματα (ΣΡ), τα υποκείμενα (Υ) και τα κατηγορούμενά τους (Κ) μέσα στο κείμενο.

Όταν το φανάρι είναι κόκκινο, δεν πρέπει να περνάμε το δρόμο. Διασχίζουμε το δρόμο, μόνο όταν το φανάρι γίνει πράσινο για τους πεζούς. Οι διασταυρώσεις θεωρούνται επικίνδυνες, για αυτό πρέπει να είμαστε όλοι προσεκτικοί. Μπορεί ο δρόμος να φαίνεται ασφαλής, αλλά δεν πρέπει να ενεργούμε επιπόλαια. Πολλές φορές οι οδηγοί είναι βιαστικοί και αναπτύσσουν, χωρίς να επιτρέπεται, μεγάλες ταχύτητες. Τότε αυξάνονται οι πιθανότητες να συμβεί κάποιο ατύχημα.

4. Να υπογραμμίσεις τα αντικείμενα στις παρακάτω προτάσεις και να διακρίνεις το άμεσο αντικείμενο (ΑΑ) από το έμμεσο αντικείμενο (ΕΑ).

Ο Γιώργος είπε στο Χρήστο ψέματα.

Ο Πλάτωνας δίδασκε τους μαθητές του φιλοσοφία.

Ο Βασίλης έφερε της μητέρας δώρα.

Ο δάσκαλος εξετάζει το Γιώργο μαθηματικά.

Ο πατέρας έδωσε των παιδιών βιβλία.

Μας πρόσφερε μανταρίνια.

Ο θείος χάρισε της αδερφής μου ένα ρολόι.

Θα σπείρουμε τον κήπο λαχανικά.

Πλήρωσα του πατέρα μου ένα λογαριασμό.

Μας έκαναν μία σπουδαία ερώτηση.

Μας έφεραν γλυκά.

Του είπα ότι θα φθάσω στην ώρα μου.

Μου έδειξε τον έλεγχό του.

Μου απάντησε πως όλα θα πάνε καλά.

Του έδωσα το μολύβι.

Μου διεμήνυσε ότι το έργο θα ολοκληρωθεί σύντομα.

Μου αποκάλυψε το μυστικό του.

Μας ζήτησε να κάνουμε υπομονή.

Της ζήτησε δανεικά.

Του είπα πως δεν ξέρω τίποτα.

5. Να υπογραμμίσεις τις αντωνυμίες του παρακάτω κειμένου και αναγνωρίζω το είδος τους:

Τον έφεραν αλυσσοδεμένο μπροστά στο βασιλιά. Ήξερε ότι τον περιμένουν πολλά βάσανα. Σκεφτόταν την οικογένειά του, τους γονείς του! Όχι, δε σκέφτηκε καθόλου τον εαυτό του! Εκείνη τη στιγμή το μόνο πράγμα που στριφογύριζε στο μυαλό του ήταν οι δικοί του. Κανένας άλλος. Θα έκανε ό,τι μπορούσε, για ν' αποδράσει από εκεί. Θα το αποτολμούσε με κάθε τιμημα! «Όταν ο άνθρωπος βρεθεί κάτω από τέτοια πίεση, τότε μπορεί να βρει τη δύναμη που χρειάζεται, για να κάνει απίστευτα πράγματα!», έλεγε από μέσα του. Όση ώρα λοιπόν σκεφτόταν αυτά, το μάτι του αναζητούσε μια δίοδο διαφυγής. Έπρεπε όμως να σκαρώσει ένα σχέδιο το οποίο θα του άνοιγε το δρόμο προς την ελευθερία.....

6. Να υπογραμμίσεις τις προσωπικές αντωνυμίες στον παρακάτω διάλογο:

- Μου έφερες το βιβλίο που σου δάνεισα;
- Ναι, σου το έφερα. Το άφησα στο γραφείο σου.
- Βαλ' το καλύτερα στη βιβλιοθήκη μου. Σου άρεσε;
- Ναι, μου άρεσε πολύ. Άρεσε επίσης και στους γονείς μου!
- Δηλαδή, άρεσε σε όλους σας!

7. Να υπογραμμίσεις τις κτηκικές αντωνυμίες:

Το παντελόνι σου λερώθηκε.

Είναι δικό του το ποδήλατο.

Μου έδωσε να διαβάσω το βιβλίο του.

Σας έστειλαν επαίνους για τις εκθέσεις σας.

«Ο δρόμος είχε τη δική του ιστορία», λέει ένα αγαπημένο μου τραγούδι.

Οι βαλίτσες τους χάθηκαν.

8. Να συμπληρώσεις με τη σωστή δεικτική αντωνυμία:

..... προπονητή χρειαζόμαστε, για να πάμε ψηλά!

..... ανθρώπους συγκεντρωμένους πρώτη φορά βλέπω!

..... τα βιβλία πρέπει να επιστραφούν στη βιβλιοθήκη.

..... το σκάφος κινείται επικίνδυνα κοντά στην ακτή.

Με μπέρδεψαν ..... οι πινακίδες.

..... πολίτες έχει ανάγκη η πατρίδα μας!

9. Βάλε κόμμα σε όποιο «ότι» πρέπει:

Είπε ότι θα μας επισκεφτεί αύριο.

Πιστεύουν ότι θα κερδίσουν το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό.

Αυτός ο άνθρωπος είναι πολύ εύπιστος. Πιστεύει ότι του λένε!

Ότι και να πεις, εγώ το αποφάσισα!

Μη μου πεις μετά ότι εγώ δε σε προειδοποίησα.

10. Στις παρακάτω προτάσεις, να αναγνωρίσεις τα αμετάβατα, τα μεταβατικά και τα συνδετικά ρήματα. Αν τα ρήματα είναι μεταβατικά, να υπογραμμίσεις και το αντικείμενο ενώ αν είναι συνδετικά, να σημειώσεις το κατηγορούμενο.

Η ώρα περνούσε ήσυχα.

Τα ανέκδοτα έσπασαν τη μονοτονία.

Το φαγητό φαίνεται νόστιμο.

Ο θεός μου διορίστηκε καθηγητής.

Οι μαθητές έλυσαν όλες τις ασκήσεις.

Οι περισσότεροι μαθητές χάζευαν.

Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια.

Η Κατερίνα μοιάζει της γιαγιάς της.

Το πλοίο πλησίαζε αργά.

Η μητέρα μου εκλέχτηκε δήμαρχος της πόλης.

11. Στις παρακάτω προτάσεις, να αναγνωρίσεις τα μονόπρωτα και τα δίπρωτα ρήματα καθώς και τα αντικείμενά τους. Αν το ρήμα είναι δίπρωτο, να διακρίνεις τα αντικείμενα σε άμεσα (ΑΑ) και έμμεσα (ΕΑ).

Το αφεντικό υποσχέθηκε αύξηση στους υπαλλήλους.

Ο περαστικός μου μίλησε ευγενικά.

Η Ελευθερία αγόρασε βιβλία, τετράδια και μολύβια.

Ο παππούς έστειλε δώρα στον εγγονό του.

Ο Πέτρος έσπασε το βάζο.

Θα σας αφηγηθώ τη θλιβερή μου ιστορία.

Μην χρησιμοποιήσεις αυτό το επιχείρημα!

Να προσφέρω στα παιδιά ένα γλυκό

Δεν αντέχω άλλη στενοχώρια!

Η γιαγιά καθάρισε φρούτα στα εγγόνια της.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 26

Ξεχωρίζω την αναφορική αντωνυμία *ό,τι* από τον ειδικό σύνδεσμο *ότι* συμπληρώνοντας σωστά τις παρακάτω προτάσεις.

1. Μερικές φορές ο Γιάννης κάνει _____ του κατέβει.
2. _____ και να της πεις, εκείνη έχει επιλέξει τον δρόμο της.
3. _____ ο μαθητής πρέπει να διαβάζει, το ξέρουν όλοι.
4. Ο καθηγητής μάς εξήγησε _____ ο καθένας μπορούσε να πάρει μαζί του στην εκδρομή _____ μπορούσε να κουβαλήσει και τίποτα παραπάνω.
5. Το εργαστήριο του Βρασίδα έχει _____ βάζει ο νους του ανθρώπου.
6. Όταν έχω τις κακές μου, ξέρω _____ και να κάνω θα μου πάνε όλα στραβά.

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ.ΚΑΡΡΑΣ